

Kutatás a Szent István Király Múzeum fejlesztése érdekében

a látogatói kérdőív eredményei

Székesfehérvár 2022. november

Összegzés

A Szent István Király Múzeum fejlesztését szolgáló kérdőív lekérdezése 2022. augusztus 1 és november 15 között történt. A papíralapú kérdőívet különböző rendezvényeken a múzeum dolgozói vették fel, s a Prosperis Alba Kutatóközpont Nonprofit Kft. munkatársai rögzítették elektronikusan. Az adatok tisztítása után az elemzést 589 értékelhető kérdőívvel végeztük el.

A kutatás elsősorban arra irányult, hogy a látogatók mennyire elégedettek a múzeum által szervezett programokkal, továbbá, hogy milyen témájú kiállítások, milyen kiegészítő programok érdekelnék az embereket.

Az elemzésünket három részre tagoltuk. Először összességében mutatjuk be a válaszadók jellemzőit, releváns válaszait. Utána korcsoportos bontásban, iskolai végzettség és lakóhely szerint kategorizálva értékeljük, hogy milyen kiállításokat, milyen kiegészítő eseményeket szeretnének a jövőben, s mennyire voltak elégedettek a meglátogatott eseménnyel. Végül a kimondottan tárlatvezetésen megjelentek válaszait elemezzük. Az alábbiakban az elemzés főbb megállapításait emeljük ki.

Összesen 112 különböző, beazonosítható településről érkeztek látogatók a múzeumi programokra. A kérdőívet kitöltőknek még 40 százalékát sem teszik ki a helyi lakosok. Székesfehérvár után a fővárosból érkezhettek a legtöbben, a válaszadók közel 20%-a budapesti lakos.

A kérdőívet kitöltők körében kiugróan magas a diplomások aránya. A válaszadók 60 százaléka legalább diplomás végzettségű. A diplomások magas arányát az érettségit meg nem szerzők kiugróan alacsony aránya „kompenzálja”. A válaszadóknak mindössze alig a tizedét teszik ki azok, akik nem jutott el az érettségig.

A megkérdezettek életkora széles skálán mozog, a kérdőívet kitöltők közül a legfiatalabb 14 éves, míg a legidősebb 89 éves volt. Az átlagos életkor 56-57 évre tehető. A legnépesebb korcsoportot a 66 év fölöttiek alkotják, a kitöltők több, mint harmadát teszik ki. Szembetűnő, hogy a 45 év alattiak aránya alig haladja meg a megkérdezettek negyedét.

A válaszadók közel harmada érkezett szervezett csoporttal, több, mint negyede pedig a családjával, míg az egyénileg érkezők aránya a 10 százalékot sem éri el.

A kérdőívet kitöltők nem fordulnak meg sűrűn a kiállítótermekben. Összességében háromnegyedük évente, avagy évente néhány alkalommal, illetve szinte sosem jár kiállításra. A havi látogatók aránya alig haladja meg a 20 százalékot.

A megkérdezettek nem sűrűn látogatják a kiegészítő eseményeket sem. Mindössze a válaszadók alig több, mint harmada állította, hogy legalább gyakran ott van a szervezett programokon.

Az eseményeken résztvevő válaszadók közel háromnegyede valamilyen szervezés keretében tekinti meg legszívesebben a kiállításokat. A kérdőívet kitöltők ötöde pedig általában nem igényel semmilyen vezetést, támogatást.

A Szent István Király Múzeum kiállítóhelyei közül legnépszerűbbnek a Nemzeti Emlékhely – Középkori Romkert tekinthető, a válaszadók közel 40 százaléka már többször is felkereste. Jelentős a Fekete Sas Patikamúzeum és a Gorsium Régészeti Park látogatottsága is. Ezeket a kiállítóhelyeket a kérdőívet kitöltők 29-29 százaléka látogatta meg többször is.

A legkevésbé népszerű az Új Magyar Képtár s a Budenz Ház – Ybl Gyűjtemény. A programokon résztvevők háromnegyede, kétharmada ezeket a kiállításokat még egyszer sem kereste fel.

A válaszadók különböző, összesen 9 jellemző alapján 1 és 5 között értékelhették, osztályozhatták, hogy milyenek találták a programot, melyen részt vettek. Szembetűnő az ötös osztályzatok magas, s az egyes értékelések alacsony aránya. A csekély arányú egyes értékelések közül kitűnik, hogy a programok nem mindig voltak mentesek zavaró körülménytől és a technikai feltételek sem voltak mindig tökéletesek.

Összességében, átlagpontszámot számítva, megállapíthatjuk, hogy 4,5 átlagnál a programok egyik jellemzője sem kapott kevesebbet. Legjobbra az előadó felkészültségét és az esemény jó hangulatát értékelték a válaszadók. Legkevésbé azzal nem voltak megelégedve, hogy az esemény mennyire volt izgalmas, amiben szerepet játszhatott, hogy az előadó nem mindig tudta bevonni a közönséget.

Arra a kérdésre, hogy jellemzően milyen típusú kiállítások érdeklik a kérdőívet kitöltőket, a 6 felkínált lehetőségből – képzőművészeti, műszaki, néprajzi, régészeti, természettudományos, történeti – többet, akár mindet is lehetett jelölni. A legnagyobb érdeklődés a történeti és a képzőművészeti kiállításokat övezte. A történeti kiállítások iránt érdeklődők aránya kiugróan

magas, a kérdőívet kitöltők háromnegyede szívesen látna ilyen jellegű kiállítást. Legkevésbé népszerűnek a néprajzi s a műszaki jellegű kiállítás mutatkozik.

A válaszadók a felsorolt hét múzeumi, kiállítási program közül - alkotó foglalkozások, előadások, kerekasztal-beszélgetések, filmvetítések, játékos programok, koncertek, tárlatvezetések, vezetett városi séták – szintén több olyant is megjelölhettek, amelyekre szívesen elmennének.

A választások megoszlása leginkább a hagyományos múzeumi programnak, a tárlatvezetéseknek kedvez. A válaszok több, mint negyede említette ezt a témát, illetve közel ötöde jelölte meg, hogy érdekelnék a városi séták. A legkevésbé résztvevőt az előadások, kerekasztalbeszélgetések, játékos programok és alkotó foglalkozások vonzzák.

A múzeumi eseményekről sokféle helyről lehet tudomást szerezni. A válaszadók több, mint negyede ismerősöktől, barátoktól értesült a programról. Elsőre ránézésre úgy tűnik messze ez a leggyakoribb ismeretszerzési forrás, azonban, ha összeadjuk az önmagukban csekélyebbnek tűnő internetes forrásokat, kiderül, hogy legtöbben az internetről tájékozódtak. A kérdőívet kitöltők közel 30 százaléka valamilyen internetes forrásból szerzett tudomást az eseményről. A múzeum saját internetes megjelenéseiből - a múzeum honlapjáról, a múzeum facebook oldaláról, facebook hirdetésből, hírlevélből – a válaszadók 18 százaléka tájékozódott.

Az iskolai végzettség szerinti elemzésben azt találtuk, hogy minél magasabb a válaszadó iskolai végzettsége átlagosan annál többféle kiállítás érdekli a megkérdezetteket, de a kialakult preferencia sorrendre - hogy mi érdekli őket első- másodsorban stb. - alig van hatással az iskolázottság.

A képzettebb válaszadóknak a kiállítási programok esetében is tágabb az érdeklődési körük, többféle eseménye mennének el. Míg az általános iskolát végzettek átlagosan 2,3 programot jelöltek meg, a 7 választható esemény közül, a posztgraduális végzettségűek 2,8-at. Azonban a képzettségi szint nem befolyásolja jelentősen, hogy milyen típusú múzeumi, kiállítási programok érdekelnék a válaszadókat. Némi különbség abban mutatkozik, hogy másodsorban mi érdekelné a kérdőívet kitöltőket. A legalább érettségivel rendelkezők vezetett városi sétákon vennének részt inkább, míg a nem érettségizett válaszadók filmeket néznének szívesebben. A legalább diplomásokat a játékos programok érdeklik legkevésbé, míg a legfeljebb érettségizetteket az alkotó foglalkozások.

A különböző iskolai végzettség nem mutatkozik meg a programok jellemzőinek értékelésekor. Csak nagyon kicsik a különbségek, mivel minden iskolázottsági szinten nagyon jónak értékelték az események minőségét. Némi eltérés abban mutatkozik, hogy - az előadó felkészültségétől eltekintve - a legiskolázottabbak kicsivel kritikusabbak a többiekénél, egy árnyalattal alacsonyabbak az átlagpontszámok a legalább diplomások kategóriájában.

A korcsoportos elemzés során azt találjuk, hogy életkortól függetlenül a legtöbben történeti jellegű kiállításokat látogatnának szívesen.

A felkínált programlehetőségek közül, szintén korcsoporttól függetlenül, a legnagyobb érdeklődésre a tárlatvezetések tarthatnak számot. Kirívó, hogy a 66 év felettek különösen nagy mértékben érdeklődnek a tárlatvezetések iránt.

Jelentős különbségek mutatkoznak, hogy a különböző településekről kikkel érkeztek a programok látogatói. A fehérváriak jóval kisebb arányban érkeztek szervezett csoport tagjaként, mint a budapestiek vagy a más települések lakói. A helyi lakosok jellemzően családjukkal együtt látogatták a programokat és esetükben lényegesen magasabb az egyedül programra érkezők aránya is.

A különböző kísérő programok iránti érdeklődés számában megfigyelhető egyfajta sorrend. Ugyan nincsenek nagy különbségek, de a fehérváriak mennének el a legtöbb fajta programra, őket követik a budapestiek majd a más településeken lakók.

Lakóhelytől függetlenül a tárlatvezetések, és a vezetett városi séták iránt mutatkozik a legnagyobb érdeklődés. A budapestieket és a más településen lakókat legkevésbé az alkotó foglalkozások vonzzák, míg a helyi lakosok az előadások, kerekasztal-beszélgetések iránt érdeklődnek legkevésbé. A székesfehérváriak a koncertek és filmvetítések után, szinte egyforma mértékben vennének részt alkotó foglalkozásokon, játékos programokon, s előadásokon, kerekasztal-beszélgetéseken.

A programok különböző szempontok szerinti értékelésekor, bár kicsik az eltérések, de megfigyelhető egyfajta tendencia. Szembetűnő, hogy szinte minden jellemzőt a helyi válaszadók értékelték a legmagasabbra, míg a fővárosiak minden tekintetben a legkritikusabbnak bizonyultak.

Az átlagpontszámok alapján az első két helyre bármely település lakói számára az előadó/vezető felkészültsége és az esemény hangulata került. Nagyon kicsik az átlagpontszámok közti különbségek talán ez magyarázhatja, hogy a többi jellemző értékelésében nincs egyetértés a különböző települések lakói között.

A szempontok közül kiemeljük a technikai felkészültséget, mely a fehérváriaknál a legkisebb átlagpontszámot érte el, s a budapestiekénél is az utolsó előtti - ha sorrendet képezünk az átlagpontszámok alapján. Feltűnő, hogy a más településeken élők és a budapestiek is legkevésbé azzal voltak elégedettek, hogy mennyire volt izgalmas az esemény. A budapestiek átlagpontszáma 4,2 - ami önmagában nézve nem kevés, de a többi jellemző átlagához képest kirívóan alacsony.

A válaszadókat két kategóriára, tárlatvezetést látogatókra, illetve más eseményen résztvevőkre bontva, azt tapasztaljuk, hogy nagy az életkori különbség a két csoport között. A válaszadók közül a 66 évnél idősebbek kiugróan magas arányban választották a tárlatvezetést, míg a fiatalabb korosztály - elsősorban a 35 év alattiak - kevésbé járnak tárlatvezetésekre.

Szembetűnő a különbség abban is, hogy miképpen vesznek részt az eseményeken. A kérdőívet kitöltők közel fele szervezett csoport tagjaként vett részt a tárlatvezetéseken. Ezzel szemben más eseményekre jellemzően a családjukkal mentek el a válaszadók.

Akik tárlatvezetésre érkeztek nagyobb arányban válaszolták, hogy gyakran mennek el kiállítóhely által szervezett programokra, és kisebb százalékban, hogy csak ritkán látogatnak szervezett programokat. Azonban mindkét csoportban magas azoknak az aránya, akik csak ritkán élnek a kiállítóhelyek kínálta kiegészítő eseményekkel.

Annak a megoszlása a két vizsgált csoport között, hogy miképpen tekintik meg legszívesebben a kiállításokat, azt sugallja, hogy akik tárlatvezetésen voltak, máskor is járnak tárlatvezetésre, hisz 72 százalékuk ily módon tekinti meg legszívesebben a kiállításokat. Azok a válaszadók pedig, akiket nem tárlatvezetésen kérdeztek meg, magasabb arányban válaszolták, hogy legszívesebben vezetés nélkül tekintik meg a kiállításokat.

A tárlatvezetésen résztvevők az esemény legtöbb jellemzőjét tekintve alacsonyabb átlagpontszámot adtak, mint a más programon résztvevők – kivételt, a technikai feltételeket

és a zavaró körülmények megítélése jelent, míg az esemény színvonalát illetően szinte egyeznek a vélemények.

Bevezetés

A Szent István Király Múzeum fejlesztését szolgáló kérdőív lekérdezése 2022. augusztus 1 és november 15 között történt. A papíralapú kérdőívet különböző rendezvényeken a múzeum dolgozói vették fel, s a Prosperis Alba Kutatóközpont Nonprofit Kft. munkatársai rögzítették elektronikusan. Ez időszak alatt az adatbázisba összesen 631 fő válasza került. A kutatás elsősorban arra irányult, hogy a látogatók mennyire elégedettek a múzeum által szervezett programokkal, továbbá, hogy milyen témájú kiállítások, milyen kiegészítő programok érdekelnék az embereket.

A kérdőívek feldolgozásának első lépése az adattisztítás, a válaszok konzisztenciájának ellenőrzése volt. Kiszűrtük a logikai ellentmondásokat, mint amikor valaki bejelölte milyen program érdekli, de ugyanakkor azt is, hogy nem érdeklik a kiegészítő programok. Az olyanokat, akik azt állították soha nem vettek részt semmilyen programon, de tárlatvezetés keretében tekintik meg legszívesebben a kiállításokat.

Nem kerültek feldolgozásra azok a válaszadók sem, akik a programok különböző szempontok szerinti értékelésekor csak egyes osztályzatot adtak, vagy egyáltalán nem válaszoltak. (Ők jellemzően azt állították, hogy évente, évente néhányszor látogatnak el múzeumba, kiállításra.)

Kizártuk a 14 évesnél fiatalabbak válaszait is.

Mindent egybevetve, az adattisztítás után 589 értékelhető kérdőívvel dolgoztunk. Ennyivel kezdtük meg az értékelést, de egy-egy item esetében, az arra a kérdésre nem válaszolók miatt, ennél kevesebb válasszal is találkozhatunk.

Az elemzésünket három részre tagoltuk. Először összességében mutatjuk be a válaszadók jellemzőit, releváns válaszaikat. Utána korcsoportos bontásban, iskolai végzettség és lakóhely szerint kategorizálva értékeljük, hogy milyen kiállításokat, milyen kiegészítő eseményeket

szeretnének a jövőben s mennyire voltak elégedettek a meglátogatott eseménnyel. Végül a kimondottan tárlatvezetésen megjelentek válaszait elemezzük.

Általános elemzés

Összesen 112 különböző, beazonosítható településről érkeztek látogatók a múzeumi programokra. A lakóhely megjelölésénél 10 fő nem adott választ, de őket ezért az elemzés egészéből nem zártuk ki.

A kérdőívet kitöltőknek még 40 százalékát sem teszik ki a helyi lakosok, ami meglepően kevésnek tűnik. Előfordulhat, hogy a múzeumi programok jobban vonzzák a város környékén lakókat, a távolabb élőket, akik szervezett csoporttal érkeztek. (Avagy ők mutattak nagyobb hajlandóságot a kérdőív kitöltésére.)

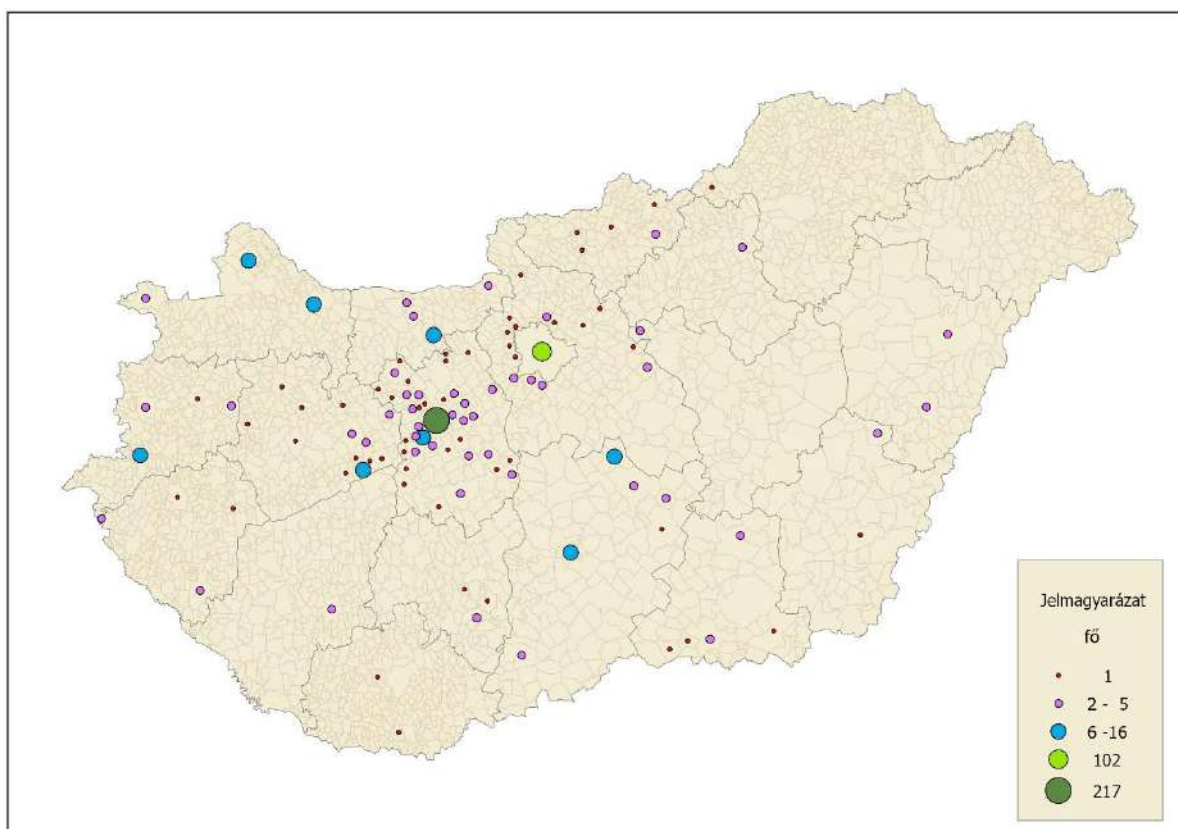
Székesfehérvár után a fővárosból érkezhettek a legtöbben, a válaszadók közel 20 százaléka budapesti lakos. (1.táblázat)

1. táblázat Települések, melyekről a legtöbb válaszadó érkezett

Település	fő	%
Székesfehérvár	217	36,8
Budapest	102	17,3
Győr	16	2,7
Lajosmizse	11	1,9
Alsóörs	9	1,5
Tatabánya	9	1,5
Kiskőrös	8	1,4
Szabadbattyán	7	1,2
Körmend	6	1
Mosonmagyaróvár	6	1
Dunaharaszti	5	0,8
Gárdony	5	0,8
Kecskemét	5	0,8

Látogatók a várostól távoli településekről is érkeztek, de a messze fekvő településekről a kérdőívet jellemzően egy-két fő töltötte ki. (1.ábra)

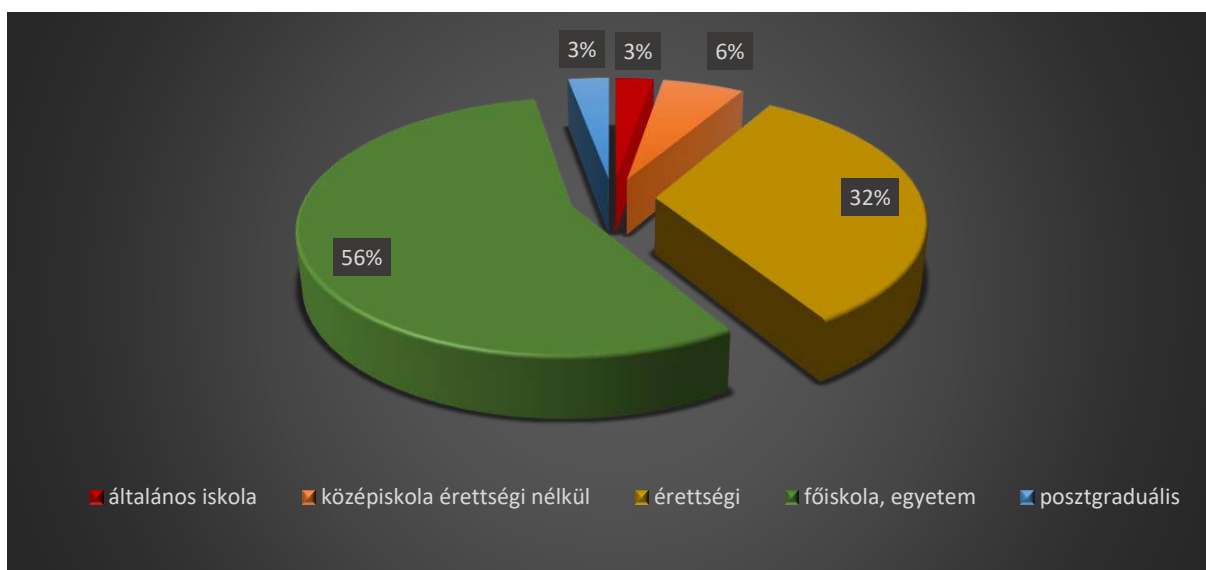
1. ábra Mely településekről érkeztek látogatók

A kérdőívet kitöltők körében kiugróan magas a diplomások aránya. A válaszadók közel 60 százaléka legalább diplomás végzettségű. (2.ábra) Még úgyis felülreprezentáltak a diplomások, ha figyelembe vesszük, hogy a városokban, megyeszékhelyeken magasabb az iskolai végzettség az országos viszonylatnál. A fővárosban élők közül minden harmadik, a megyeszékhelyek lakosai közül majdnem minden negyedik lakos volt diplomás 2016-ban¹. Az érettségizettek között nincs ilyen nagy eltérés, míg országosan a 7 évesnél idősebb népesség 30 százaléka érettségizett, a válaszadóknak „csak” 32 százaléka. A diplomások magas arányát az érettségit meg nem szerzők kiugróan alacsony aránya „kompenzálja”. Míg országosan a 7 évesnél idősebb népesség 52 százaléka nem jutott el az érettségig, a válaszadóknak mindössze 9 százaléka.

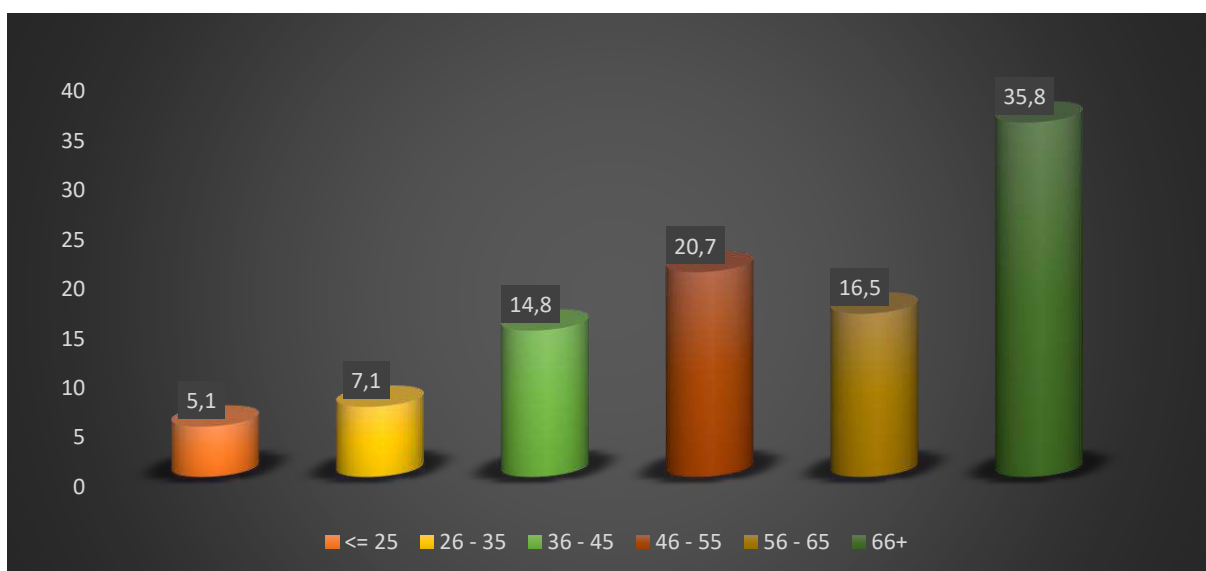
¹ https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mikrocenzus2016/mikrocenzus_2016_4.pdf

2. ábra A kérdőívet kitöltők iskolai végzettsége

A válaszadók életkora széles skálán mozog, a kérdőívet kitöltők közül a legfiatalabb 14 éves, míg a legidősebb 89 éves volt. Az átlagos életkor 56-57 év körül alakul². A legnépesebb korcsoportot a 66 év fölöttiek alkotják, a kitöltők több, mint harmadát teszik ki. (3.ábra) Szembetűnő, hogy a 45 év alattiak aránya mindössze 27%.

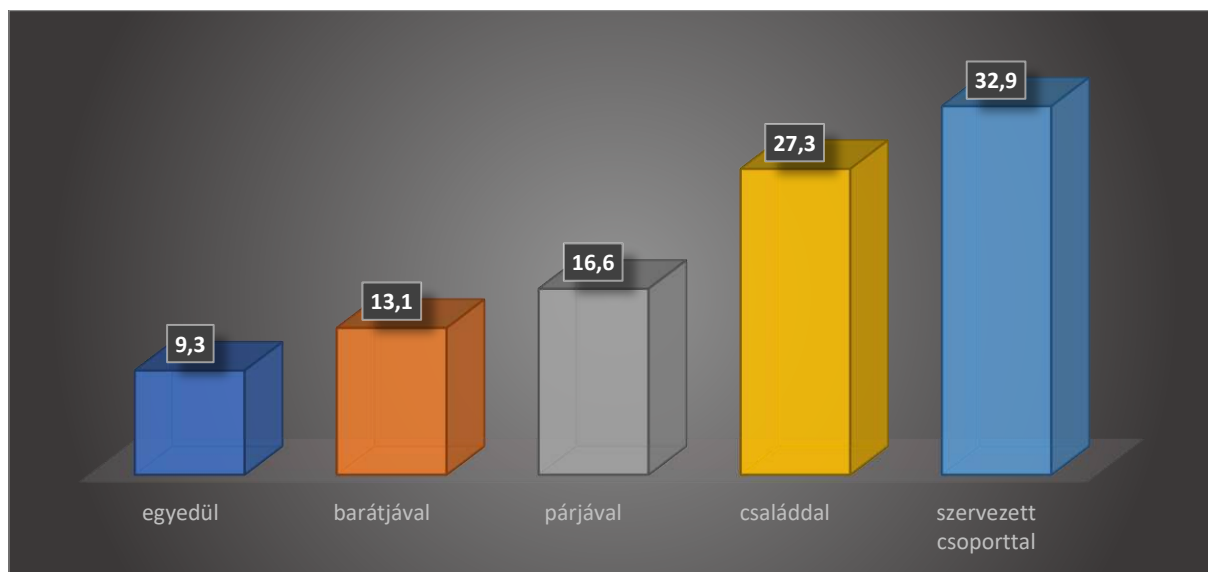
3. ábra A válaszadók életkori megoszlása (%)

² a medián 57 év az átlag 56 év szórás 16 év

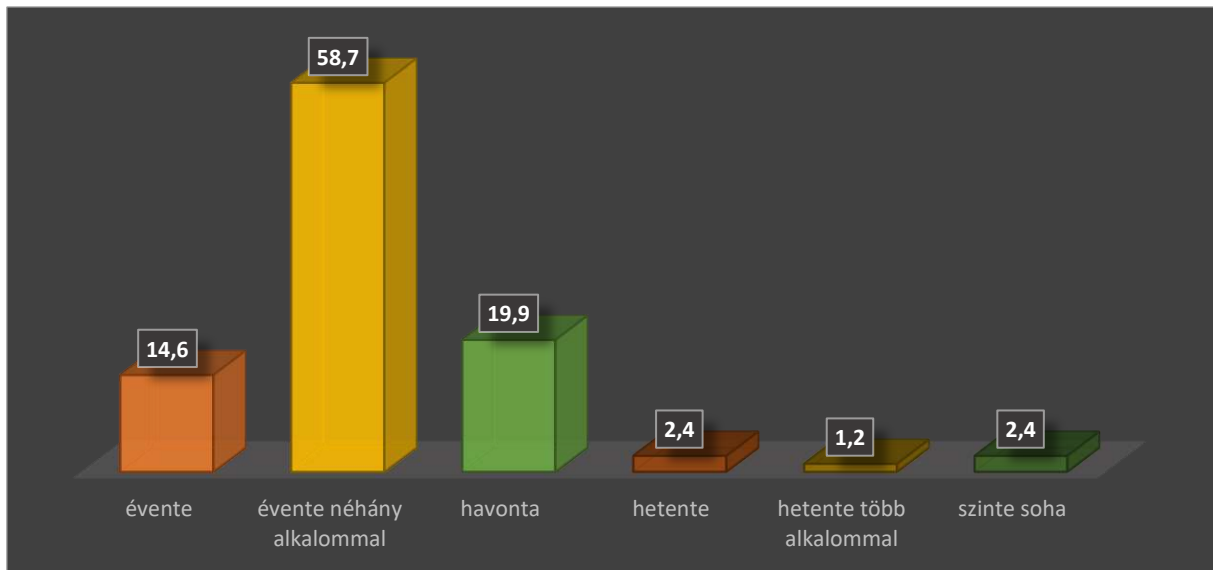
A válaszadók közel harmada érkezett szervezett csoporttal. (4.ábra) Ez a magas arány nem meglepő annak tükrében, hogy a kérdőíveket valamilyen múzeumi programon töltötték ki. Viszonylag magas (27%) azoknak az aránya is, akik családi programként érkeztek az eseményre. Az egyénileg érkezők aránya a 10 százalékot sem éri el.

4. ábra Kivel jött az eseményre (%)

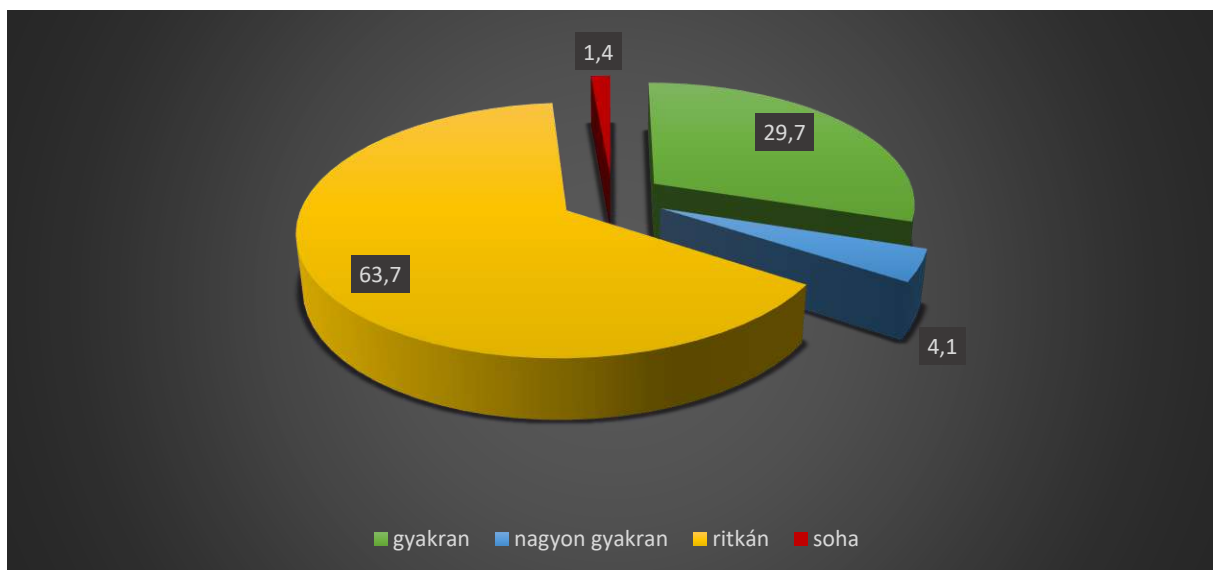
Ugyan viszonyítás kérdése, de a válaszadók nem fordulnak meg sűrűn a kiállítótermekben. Összességében háromnegyedük évente, avagy évente néhány alkalommal, illetve szinte sosem jár kiállításra. A havi látogatók aránya épp, hogy eléri a 20 százalékot. (5.ábra)

5. ábra Általában milyen gyakran jár múzeumba, kiállításra (%)

A kiállításlátogatók nem látogatják rendszeresen a kiegészítő eseményeket, közel kétharmaduk (64%) nyilatkozta, hogy csak ritkán vesznek részt a kiállítóhely által szervezett programokon. (6.ábra) Ebből következően viszont összességében a válaszadók több, mint harmada (34%) állította, hogy legalább gyakran ott van a szervezett programokon is.

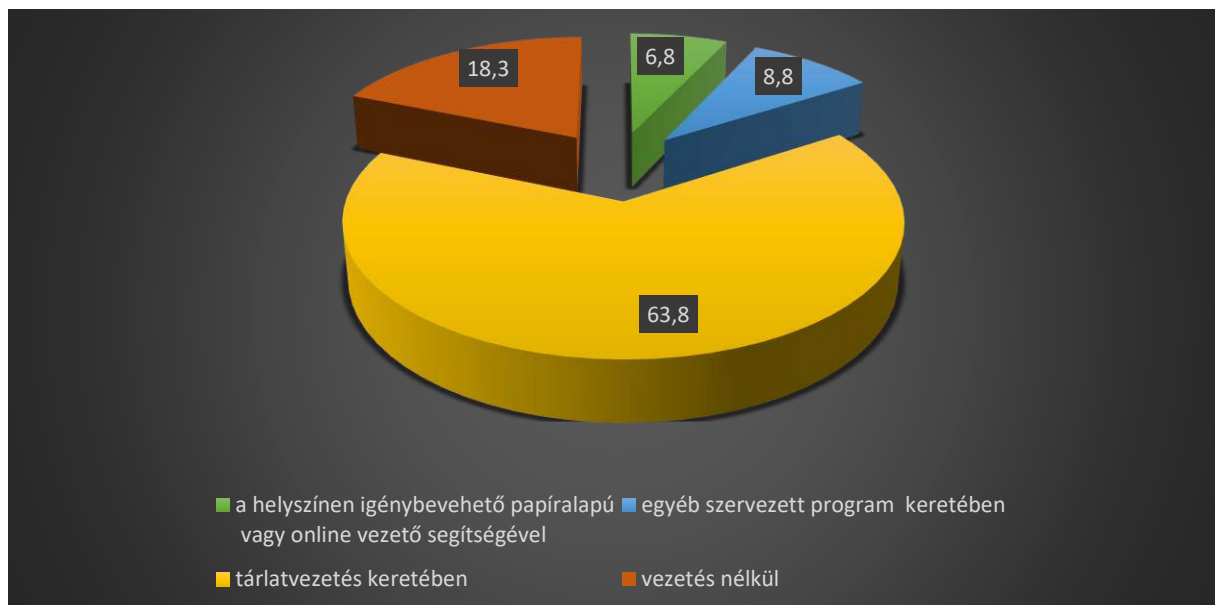
6. ábra Milyen gyakran szoktak kiállítóhely által szervezett programokon részt venni (%)

Azt a 8 főt, aki azt válaszolta, hogy sosem szokott szervezett programon részt venni, miközben egy szervezett program kérdőívét töltötte ki, tekinthetjük egyszeri kivételnek, akiket valószínűleg a családja szervezett be, mivel úgy nyilatkoztak, hogy családdal érkeztek.

A programokon résztvevők közel kétharmada (64%) legszívesebben tárlatvezetés keretében tekint meg egy-egy kiállítást, 9% pedig valamilyen más szervezett program keretében ment el a kiállítóhelyre. (7.ábra) Összességében tehát az eseményeken résztvevő válaszadók közel háromnegyede valamilyen szervezés keretében nézi meg legszívesebben a kiállításokat. A kérdőívet kitöltők mindössze ötöde (18%) az, aki általában nem igényel semmilyen vezetést, támogatást.

7. ábra Általában hogyan tekintik meg legszívesebben a kiállításokat (%)

Nagyon sokan, átlagban a válaszadók közel ötöde nem válaszolt arra a kérdésre, hogy a Szent István Király Múzeum kiállítóhelyei közül melyikben járt már. (2.táblázat) Legnépszerűbbnek a Nemzeti Emlékhely – Középkori Romkert tekinthető, a válaszadók közel 40 százaléka már többször is felkereste. Jelentős a Fekete Sas Patikamúzeum és a Gorsium Régészeti Park látogatottsága is. Ezeket kiállítóhelyeket a kérdőívet kitöltők 29-29 százaléka látogatta meg többször is.

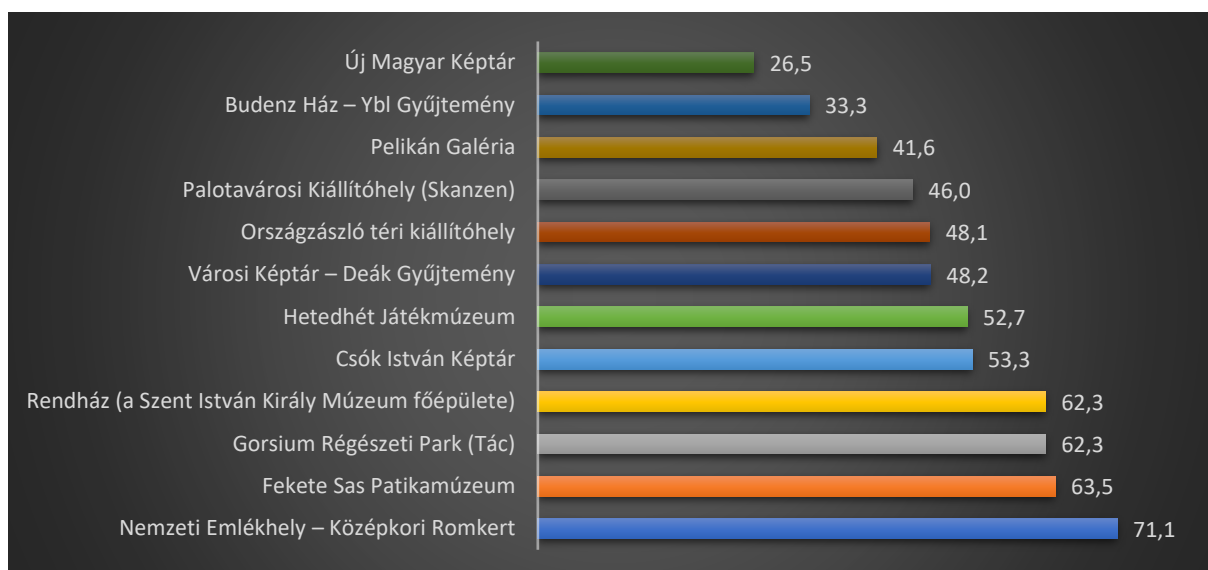
2. táblázat Járt-e már Ön a Szent István Király Múzeum kiállítóhelyei közül valamelyikben? (%)

Kiállítóhelyek	Kategóriák			
	Nem válaszolt	Igen, egyszer	Igen, többször	Nem
Budenz Ház – Ybl Gyűjtemény	22,2	14,7	12,1	51,0
Csók István Képtár	19,2	21,7	22,8	36,3
Fekete Sas Patikamúzeum	15,4	26,4	28,6	29,6
Gorsium Régészeti Park (Tác)	16,6	25,2	28,4	29,8
Hetedhét Játékmúzeum	17,7	20,0	24,5	37,9
Nemzeti Emlékhely – Középkori Romkert	13,4	23,0	39,9	23,7
Országzászló téri kiállítóhely	18,8	19,2	20,9	41,1
Palotavárosi Kiállítóhely (Skanzen)	20,2	21,3	16,9	41,6
Pelikán Galéria	24,9	13,6	19,4	42,2
Rendház (a Szent István Király Múzeum főépülete)	15,3	30,7	23,2	30,9
Új Magyar Képtár	26,4	9,4	10,4	53,9
Városi Képtár – Deák Gyűjtemény	18,8	16,4	23,9	40,9

Csak az érvényes válaszokat figyelembe véve, kihagyva tehát a nem válaszolókat, s azt vizsgálva, hogy a válaszadók melyik kiállítóhelyen jártak legalább egyszer, a legkevésbé népszerűnek az Új Magyar Képtár s a Budenz Ház – Ybl Gyűjtemény tekinthető. Ezeket a kiállításokat a programokon résztvevők 27 és 33 százaléka kereste fel. (8.ábra)

Leglátogatottabb a Nemzeti Emlékhely – Középkori Romkert, amelyeket az érvényes választ adók több, mint 70 százaléka már meglátogatott. Hasonló népszerűségnek örvend a Fekete Sas Patikamúzeum, a Gorsium Régészeti Park, a Rendház, melyeket a válaszadók 62-64 százaléka már legalább egyszer felkeresett.

8. ábra Mely kiállítóhelyeken jártak a válaszadók legalább egyszer (%)

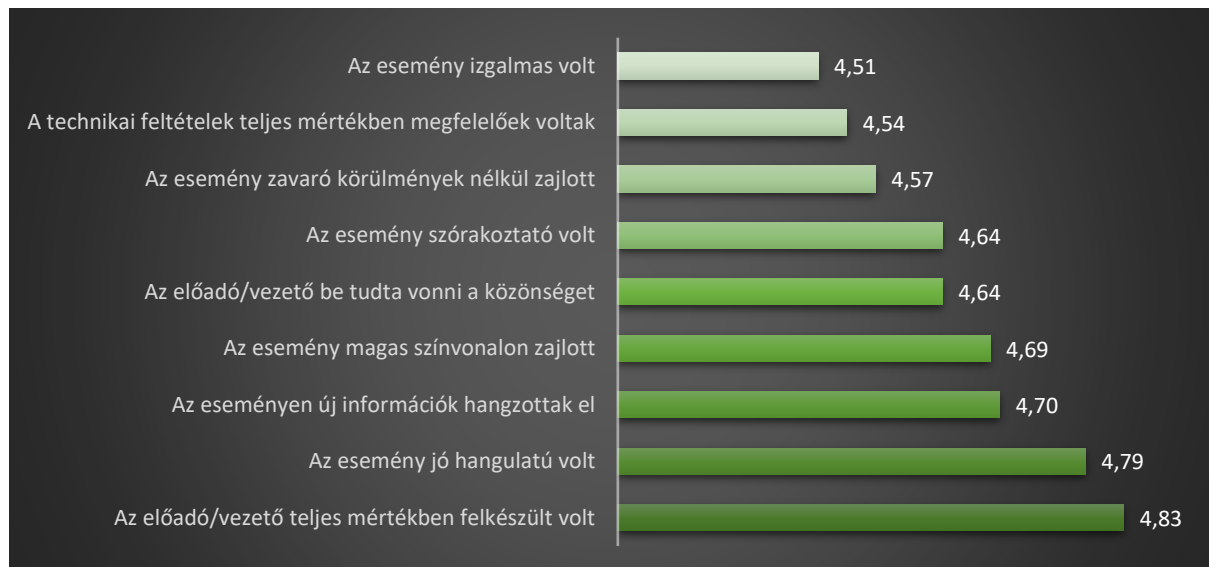
A válaszadók különböző, összesen 9 jellemző alapján 1 és 5 között értékelhették, osztályozhatták, hogy milyenek találták a programot, melyen részt vettek. (3.táblázat) Szembetűnő az ötös osztályzatok magas, s az egyes értékelések alacsony aránya. A csekély arányú egyes értékelések közül kitűnik, hogy a programok nem mindig voltak mentesek zavaró körülménytől és a technikai feltételek sem voltak mindig tökéletesek.

3. táblázat A programok értékelésének megoszlása (%)

	Pontértékek					nem válaszolt
	1	2	3	4	5	
Az előadó/vezető teljes mértékben felkészült volt	0,5	0,0	1,9	10,7	83,7	3,2
Az előadó/vezető be tudta vonni a közönséget	0,5	2,0	4,6	16,8	71,6	4,5
Az esemény szórakoztató volt	0,3	1,7	6,5	15,8	72,5	3,2
Az esemény izgalmas volt	0,7	1,9	8,3	22,2	63,2	3,7
A technikai feltételek teljes mértékben megfelelőek voltak	2,0	2,5	6,3	16,8	70,3	2,1
Az esemény magas színvonalon zajlott	0,2	1,4	4,9	16,0	75,4	2,1
Az esemény zavaró körülmények nélkül zajlott	3,1	2,5	3,2	16,0	73,7	1,5
Az eseményen új információk hangzottak el	0,3	2,0	3,6	14,3	76,6	3,2
Az esemény jó hangulatú volt	0,2	0,5	3,1	12,1	82,9	1,2

Kiszűrve a nem válaszolókat, és csak az átlagpontszámot figyelembe véve, megállapíthatjuk, hogy 4,5 átlagnál a programok egyik jellemzője sem kapott kevesebbet. (9.ábra)

9. ábra A programjellemzők átlagos értéke

Legjobbra az előadó felkészültségét és az esemény jó hangulatát (4,8) értékelték. Legkevésbé azzal nem voltak megelégedve, hogy az esemény mennyire volt izgalmas (4,5), amiben szerepet játszhatott, hogy az előadó nem mindig tudta bevonni a közönséget (4,6). A már említett zavaró tényezők és a technika nem mindig tökéletes működése az átlagpontszámokban (4,6) is jelentkezik. Bár ezek sem alacsony értékek, de a többi jellemzőhöz képest az elégedettségi rangsorban hátrább foglalnak helyet, s ezeken a tényezőknél talán a legegyszerűbb változtatni.

Arra a kérdésre, hogy jellemzően milyen típusú kiállítások érdeklik a megkérdezetteket a 6 felkínált lehetőség közül – képzőművészeti, műszaki, néprajzi, régészeti, természettudományos, történelmi – többet, akár mindet is lehetett jelölni. 574 válaszadó összesen 1676 jelölést tett, tehát átlagosan nagyjából 3 típust is kiválasztottak.

A választások százalékában a történelmi (26%) és a képzőművészeti (20%) kiállítások iránt mutatkozott a legnagyobb érdeklődés. (4.táblázat) A történelmi kiállítások iránt érdeklődők aránya kiugróan magas, a kérdőívet kitöltők háromnegyede szívesen látna ilyen jellegű kiállítást. Legkevésbé népszerűnek a néprajzi s a műszaki jellegű kiállítást találjuk. Egy műszaki

jellegű kiállítás a válaszadóknak csak 16 százalékát érdekelné, az összes választásból 5% jelölés jutott rá.

4. táblázat *Jellemzően milyen típusú kiállítások érdeklík*

kiállítás jellege	választások száma	választások aránya	válaszadók aránya
	fő	%	%
történeti	443	26,4	77,2
képzőművészeti	333	19,9	58,0
természettudományos	298	17,8	51,9
régészeti	287	17,1	50,0
néprajzi	224	13,4	39,0
műszaki	91	5,4	15,9
összesen	1676	100	292

A válaszadók a felsorolt hét múzeumi, kiállítási program közül - alkotó foglalkozások, előadások, kerekasztal-beszélgetések, filmvetítések, játékos programok, koncertek, tárlatvezetések, vezetett városi séták - szintén több olyant is megjelölhettek, amelyekre szívesen elmennének. Összességében 1431 jelölést tettek, ebből hárman nyilatkozták azt, hogy nem érdeklik a külön programok. Az egyéb lehetőséggel, kifejtve, hogy milyen eseményre menne el szívesen, senki sem élt.

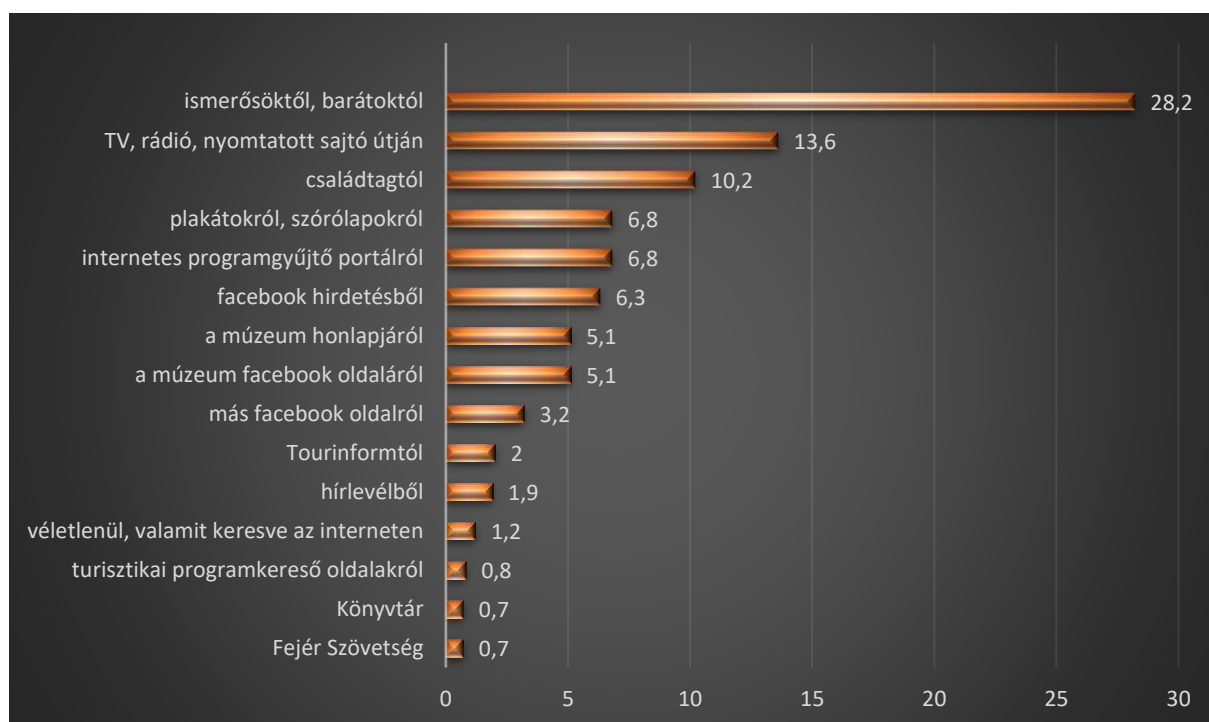
A válaszok megoszlása leginkább a hagyományos múzeumi programoknak, a tárlatvezetéseknek kedvez. (5.táblázat) A válaszok több, mint negyede említette ezt a témát, illetve közel ötöde jelölte meg, hogy érdekelnék a városi séták. A tárlatvezetések iránti érdeklődés kiugrónak mondható a válaszadók háromnegyede venne részt rajtuk, s a városi séták iránt is a kérdőívet kitöltők több, mint fele érdeklődik. A legkevesebb résztvevőt az előadások, kerekasztal-beszélgetések, játékos programok és alkotó foglalkozások vonzzák.

5. táblázat Milyen típusú múzeumi, kiállítási programok érdekelnek

program jellege	választások száma	választások aránya	válaszadók aránya
	fő	%	%
tárlatvezetések	423	27,1	74,9
vezetett városi séták	299	19,2	52,9
koncertek	202	13	35,8
filmvetítések	198	12,7	35,0
előadások, kerekasztal-beszélgetések	155	9,9	27,4
játékos programok	145	9,3	25,7
alkotó foglalkozások	137	8,8	24,2
összesen	1559	100	275,9

Arra a kérdésre, hogy honnan szereztek tudomást az eseményről 15-en nem válaszoltak, 3-an érvénytelen jelölést tettek, s 537 fő választott a felkínált lehetőségek közül. A többiek, 34 fő az egyéb lehetőség mellett döntött.

10. ábra Honnan szerzett tudomást az eseményről (%)

A válaszadók több, mint negyede (28%) ismerősöktől, barátoktól értesült az eseményről. Első ránézésre úgy tűnik messze ez a leggyakoribb ismeretszerzési forrás, azonban, ha összeadjuk az önmagukban csekélyebbnek tűnő internetes forrásokat, kiderül, hogy legtöbbször az

interneten olvastak a programról. A kérdőívet kitöltők közel 30 százaléka (29,8%) az internetről szerzett tudomást az eseményről. A múzeum saját internetes megjelenéseiből - a múzeum honlapjáról, a múzeum facebook oldaláról, facebook hirdetésből, hírlevélből – a válaszadók 18 százaléka tájékozódott.

Akik nem a felsorolt lehetőségekből választottak, jellemzően különböző információ forrásokat jelöltek meg, melyekből 1-2 fő szerzett tudomást az eseményről.

Elemzés a válaszadók jellemzői alapján

A következőkben azt vizsgáljuk meg, hogy az iskolai végzettségnek, az életkornak, illetve a lakóhelynek van-e hatása arra, hogy a kérdőívet kitöltők milyen típusú kiállításokat szeretnének látni, milyen jellegű kísérő programokra mennének el szívesen és hogyan értékelték az eseményt, amelyen részt vettek.

Tekintettel arra, hogy a válaszadók közel 60 százaléka diplomás, a fele több, mint 56 éves az elemzés során egy-egy megbontott kategóriába nagyon kevés eset kerülhet. Példaként bemutatjuk az iskolai végzettség megoszlását korcsoportok alapján. (6.táblázat)

6. táblázat Életkor és iskolai végzettség megoszlása (fő)

korcsoportok	legmagasabb iskolai végzettsége					összesen
	általános iskola	középiskola érettségi nélkül	érettségi	főiskola, egyetem	posztgraduális	
<= 25	9	6	13	2	0	30
26 - 35	0	0	9	32	1	42
36 - 45	1	0	29	53	4	87
46 - 55	2	6	32	78	4	122
56 - 65	1	8	29	57	1	96
66+	3	14	80	106	7	210
összesen	16	34	192	328	17	587

Az egyes cellákba eső esetszám növelése érdekében az iskolai végzettség néhány csekély válaszadót tartalmazó kategóriáit összevontuk. Így az általános iskolai és a középiskola érettségi nélkül csoportok összevonásából érettségi alatt elnevezésű kategória született. A

posztgraduális végzettségűeket sem különböztettük meg, a diplomásokkal együtt a legalább diploma elnevezésű csoportba kerültek.

Kereszt táblák esetében az összevont kategóriákat alkalmazzuk, de egyszerűbb táblák esetében megtartottuk az eredeti iskolai végzettség szerinti besorolást.

Iskolai végzettség szerinti elemzés

A megkérdezettek több lehetőséget is megjelölhettek, hogy milyen típusú kiállításokat tekintenének meg szívesen. Érzékelhető, hogy az iskolai végzettség növekedésével nyitottabbak az emberek, többféle kiállítási lehetőség is érdekli őket. Míg a legfeljebb általános iskolát végzettek átlagosan 2,6 programot választottak a felkínált 6 lehetőség közül, a posztgraduális végzettségűek 3,4 típust jelöltek meg. (7.táblázat)

7. táblázat kiállítások típusainak választási átlaga iskolai végzettség szerinti bontásban

legmagasabb iskolai végzettsége	átlag	fő	szórás
általános iskola	2,56	16	1,71
középiskola érettségi nélkül	2,47	34	1,28
érettségi	2,70	192	1,40
főiskola, egyetem	2,95	328	1,37
posztgraduális	3,41	17	1,66
összesen	2,84	587	1,40

Minél magasabb a válaszadó iskolai végzettsége, annál többféle kiállítást látogatnának meg szívesen, de a kialakult preferencia-sorrendre, alig van hatással az iskolázottság. Mivel több választ is lehetett jelölni, a kapott szavazatok alapján a kiállítás típusok között felállítható egy preferencia-sorrend, ami azt mutatja, hogy a válaszadók minden képzettségi kategóriában legszívesebben történeti jellegű kiállításokat látogatnának, s legkevésbé műszaki jellegű tárlatok iránt érdeklődnek. (8.táblázat)

8. táblázat A kiállítások típusának megoszlása képzettség szerint az összes választás százalékában

	legmagasabb iskolai végzettsége			összesen
	érettségi alatt	érettségi	legalább diploma	
történeti	2,4	8,9	15,1	26,4
képzőművészeti	1,0	5,5	13,4	19,9
természettudományos	1,3	5,4	11,1	17,8
régészeti	1,5	5,8	9,8	17,1
néprajzi	0,9	3,7	8,7	13,3
műszaki	0,4	1,8	3,3	5,5
összesen	7,5	31	61,5	100

A magasabb iskolai végzettségűek másodsorban képzőművészeti jellegű kiállításokra mennének, míg akik nem érettségiztek másodsorban inkább régészeti, természettudományos tárlatokat látnának szívesen. A néprajzi és a műszaki jellegű kiállítások iránt egyöntetűen, minden képzettségi kategóriában a legkevésbé érdeklődtek.

A képzettebb válaszadóknak a kiállítási programok esetében is tágabb az érdeklődési körük. Míg az általános iskolát végzettek átlagosan 2,3 programot jelöltek meg, a 7 választható esemény közül, a posztgraduális végzettségűek 2,8-at. (9.táblázat)

9. táblázat Kiállítási programok választási átlaga iskolai végzettség szerinti bontásban

legmagasabb iskolai végzettsége	átlag	fő	szórás
általános iskola	2,25	16	1,53
középiskola érettségi nélkül	2,15	34	1,42
érettségi	2,49	192	1,35
főiskola, egyetem	2,79	328	1,46
posztgraduális	2,82	17	1,51
összesen	2,64	587	1,44

Ugyan a képzettebbek átlagosan több programot jelöltek, amelyekre elmennének, a képzettségi szint mégsem befolyásolja jelentősen, hogy milyen típusú múzeumi, kiállítási programok érdekelnék a válaszadókat. Iskolai végzettségtől függetlenül a prioritási sorrendben első helyet foglalnak el a tárlatvezetések és utolsót az alkotó foglalkozások. (10.táblázat)

10. táblázat A kiállítási programok megoszlása képzettség szerint az összes választás százalékában

	legmagasabb iskolai végzettsége			összesen
	érettségi alatt	érettségi	legalább diploma	
tárlatvezetések (kurátori, ismert ember által tartott)	2,1	8,8	16,2	27,1
vezetett városi séták	0,8	6,3	12,1	19,2
koncertek	0,6	4,1	8,3	13,0
filmvetítések	1,2	4,3	7,2	12,7
előadások, kerekasztal-beszélgetések	0,6	2,6	6,7	9,9
játékos programok (pl. nyomozójáték, vetélkedő, kvíz)	1,1	2,7	5,5	9,3
alkotó foglalkozások	0,5	2,1	6,1	8,8
összesen	7	30,9	62,1	100

Némi különbség abban mutatkozik, hogy másodsorban mi érdekelné a kérdőívet kitöltőket. A legalább érettségivel rendelkezők vezetett városi sétákon vennének részt inkább, míg a nem érettségizett válaszadók filmeket néznének szívesebben. A legalább diplomásokat a játékos programok érdeklik legkevésbé, míg a legfeljebb érettségizetteket az alkotó foglalkozások.

A különböző iskolai végzettség nem mutatkozik meg a programok jellemzőinek értékelésekor. (11.táblázat). Mivel minden iskolázottsági szinten nagyon jónak értékelték az események minőségét, nagyon kicsik a különbségek.

11. táblázat Programjellemezők értékelése iskolai végzettség szerint

programjellemezők	legmagasabb iskolai végzettsége			összesen
	érettségi alatt	érettségi	legalább diploma	
Az előadó/vezető teljes mértékben felkészült volt	4,79	4,84	4,83	4,83
Az esemény jó hangulatú volt	4,70	4,84	4,78	4,79
Az eseményen új információk hangzottak el	4,68	4,74	4,68	4,70
Az esemény magas színvonalon zajlott	4,78	4,72	4,65	4,69
Az előadó/vezető be tudta vonni a közönséget	4,71	4,66	4,62	4,64
Az esemény szórakoztató volt	4,65	4,71	4,59	4,64
Az esemény zavaró körülmények nélkül zajlott	4,69	4,59	4,54	4,57
A technikai feltételek teljes mértékben megfelelőek voltak	4,70	4,62	4,47	4,54
Az esemény izgalmas volt	4,59	4,62	4,43	4,51

Annyi megfigyelhető, hogy az előadó felkészültségétől és az esemény jó hangulatától eltekintve a legiskolázottabbak kicsivel kritikusabbak a többiekénél, egy árnyalattal alacsonyabbak az átlagpontszámok a legalább diplomások kategóriájában. Különösen kritikusabbak voltak a technikai feltételek értékelésekor, s másoknál kevésbé izgalmasnak találták a programokat.

Korcsoport szerinti elemzés

Korcsoportos bontásban nem mutatkozik jelentős különbség abban, hogy hány fajta kiállításra mennének el a válaszadók. Még azt sem mondhatjuk, hogy a fiatalabbak nyitottabbak lennének, mint azt idősebbek, mivel a választások átlagos számában nem látható egyértelmű sorrend. A 66 évnél idősebbek pl. átlagosan több érdeklődési kört jelöltek meg, mint a 26-35 éves korcsoport, de náluk is többet a 25 év alattiak. (12.táblázat)

12. táblázat Kiállítások típusainak választási átlaga korcsoportos bontásban

korcsoportok	átlag	fő	szórás
<= 25	2,97	30	1,69
26 - 35	2,71	42	1,47
36 - 45	2,74	87	1,29
46 - 55	3,12	122	1,46
56 - 65	2,68	97	1,28
66+	2,82	211	1,40
összesen	2,85	589	1,40

Arra a kérdésre, hogy jellemzően milyen típusú kiállítások érdeklik a válaszadókat több választ is lehetett adni. A választások alapján felállított preferencia-sorrend alapján láthatjuk, hogy korcsoporttól függetlenül a legtöbb jelölés a történeti kiállításra esett, a válaszadók életkortól függetlenül történeti jellegű kiállításokat látnának legszívesebben. Az is egyértelmű, hogy a kérdőívet kitöltőket a műszaki téma érdekli a legkevésbé. Az 56 évnél idősebbek másodsorban képzőművészeti kiállítást látogatnának, míg a fiatalabbakat, különösen a 36-45 éves korcsoport tagjait a természettudományos jellegű kiállítások vonzanák. (13.táblázat)

13. táblázat Kiállítások típusainak megoszlása korcsoportos bontásban az összes választás százalékában (%)

	korcsoportok						összesen
	<= 25	26 - 35	36 - 45	46 - 55	56 - 65	66+	
történeti	1,4	1,5	3,6	5,8	4,4	9,7	26,4
képzőművészeti	0,8	1,4	2,1	4,0	3,2	8,3	19,9
természettudományos	0,8	1,4	3,2	4,2	2,7	5,4	17,8
régészeti	1,1	1,1	2,5	4,1	2,6	5,7	17,1
néprajzi	0,6	0,7	1,4	3,5	2,3	4,8	13,4
műszaki	0,6	0,6	1,3	1,1	0,3	1,6	5,4
összesen	5,3	6,8	14,2	22,7	15,5	35,4	100

Arra a kérdésre, hogy milyen típusú múzeumi, kiállítási programok érdekelnék a kérdőívet kitöltőket, szintén több választ is lehetett adni. Az 55 évnél fiatalabbak esetében nincs nagy különbség a között, hogy melyik korcsoport átlagosan mennyi olyan különböző kísérő programot jelölt meg, amelyekre szívesen elmenne. A 7 felkínált programlehetőségből megközelítőleg átlagosan hármat választottak. Az 56 évnél idősebbeket azonban átlagosan kevesebb fajta kísérő eseményt érdekl (2,3-2,4). (14.táblázat)

14. táblázat A kiállítási programok választási átlaga korcsoportos bontásban

korcsoportok	átlag	fő	szórás
<= 25	3,07	30	1,70
26 - 35	2,93	42	1,54
36 - 45	3,13	87	1,55
46 - 55	2,92	122	1,45
56 - 65	2,28	97	1,40
66+	2,35	211	1,25
összesen	2,65	589	1,45

A felkínált programlehetőségek közül, korcsoporttól függetlenül, a legnagyobb érdeklődésre a tárlatvezetések tarthatnak számot. A 66 év feletti különösen nagy mértékben érdeklődnek a tárlatvezetések iránt. (15.táblázat) Másodsorban a válaszadók szívesen vennének részt városi sétákon, míg a többi programjavaslat preferenciája szinte korcsoportokonként más és más. Többnyire az alkotó foglalkozások és a játékos programok azok, amikre a válaszadók körében a legkisebb igény mutatkozik.

15. táblázat A kiállítási programok megoszlása korcsoportok szerint az összes választás százalékában

	korcsoportok						összesen
	<= 25	26 - 35	36 - 45	46 - 55	56 - 65	66+	
tárlatvezetések (kurátori, ismert ember által tartott)	1,3	1,5	3,7	5,3	4,6	10,8	27,1
vezetett városi séták	0,6	1,1	3,0	4,2	3,3	6,9	19,2
koncertek	1,0	1,4	2,5	2,8	1,3	4,0	13,0
filmvetítések	1,0	0,9	2,2	2,8	1,3	4,5	12,7
előadások, kerekasztal-beszélgetések	0,7	0,8	1,4	1,9	1,7	3,4	9,9
játékos programok (pl. nyomozójáték, vetélkedő, kvíz)	0,8	1,1	2,5	3,2	0,8	0,9	9,3
alkotó foglalkozások	0,5	1,0	2,1	2,7	1,2	1,2	8,8
összesen	5,9	7,9	17,4	22,8	14,2	31,8	100

Az események jellemzőinek értékelésében, korcsoportos bontásban nem találunk nagyobb eltéréseket. Nem mondhatjuk, egyik korcsoportra sem, hogy tendenciózusan kritikusabb lenne, mint a másik. (16. táblázat)

16. táblázat Programjellemezők értékelése korcsoportok szerint

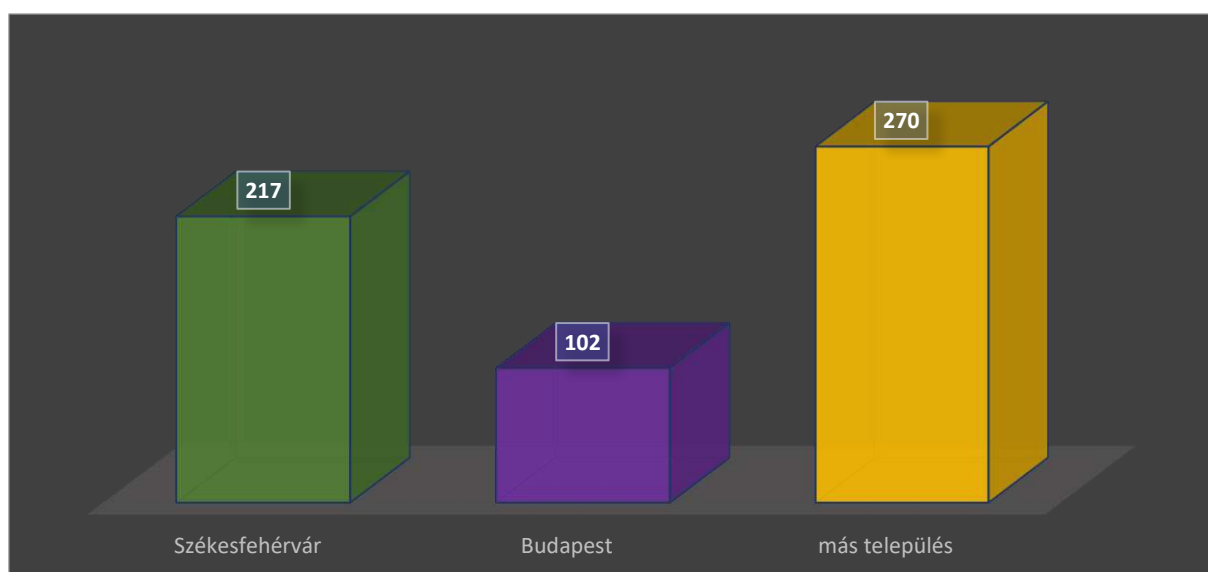
programjellemezők	korcsoportok						összesen
	<= 25	26 - 35	36 - 45	46 - 55	56 - 65	66+	
Az előadó/vezető teljes mértékben felkészült volt	4,90	4,83	4,81	4,89	4,78	4,82	4,83
Az esemény jó hangulatú volt	4,67	4,83	4,76	4,84	4,80	4,79	4,79
Az eseményen új információk hangzottak el	4,73	4,55	4,68	4,76	4,66	4,72	4,70
Az esemény magas színvonalon zajlott	4,70	4,68	4,75	4,71	4,61	4,69	4,69
Az előadó/vezető be tudta vonni a közönséget	4,59	4,59	4,61	4,72	4,52	4,69	4,64
Az esemény szórakoztató volt	4,43	4,64	4,66	4,72	4,53	4,65	4,64
Az esemény zavaró körülmények nélkül zajlott	4,53	4,50	4,53	4,61	4,45	4,64	4,57
A technikai feltételek teljes mértékben megfelelőek voltak	4,67	4,57	4,74	4,54	4,52	4,44	4,54
Az esemény izgalmas volt	4,43	4,69	4,53	4,65	4,39	4,45	4,51

A legmagasabb átlagpontszámot minden korcsoportban az előadó felkészültsége és az esemény jó hangulata érte el. A többi jellemző minőségéről a korcsoportok az átlagpontszámok alapján eltérően vélekedtek, de kicsik a különbségek a jó és a jobb között.

Lakóhely szerinti elemzés

Szó volt már arról, hogy a kérdőívet kitöltők több, mint száz településről érkeztek. Ahhoz, hogy véleményeiket értékelni tudjuk, csoportokba soroltuk őket. Három kategóriát hoztunk létre, a székesfehérváriakét, hiszen az ő véleményüket mindenképpen meg akarjuk ismerni, a budapestiekét, mert onnan sok látogató érkezett, míg az összes többi településről érkezetteket a „más települések” kategóriába soroltuk. (11.ábra)

11. ábra Honnan érkeztek a látogatók (fő)

A település kategóriák között jelentős különbségek mutatkoznak abban, hogy a programok látogatói kikkel érkeztek. (17.táblázat) A fehérváriak jóval kisebb arányban érkeztek szervezett csoport tagjaként (21%), mint a budapestiek (37%) vagy a más települések (42%) lakói. A helyi lakosok jellemzően családjukkal együtt (35%) látogatták a programokat és esetükben lényegesen magasabb az egyedül programra érkezők aránya is (17%).

17. táblázat Kikkel érkeztek a látogatók település típus szerinti bontásban (%)

kivel érkezett	melyik településen lakik			összesen
	Székesfehérvár	Budapest	más település	
szervezett csoporttal	20,3	36,6	42,3	33,2
családdal	34,6	18,8	25,1	27,5
párjával	13,4	19,8	18,4	16,8
barátjával	15,2	17,8	9,7	13,2
egyedül	16,6	6,9	4,5	9,4
összesen	100	100	100	100

Abban gyakorlatilag nincs különbség, hogy hány fajta program iránt érdeklődnek a különböző településen lakók. (18.táblázat) A fővárosiak kicsit több fajta kiállítást látogatnának meg, míg a más településeken élők kevesebb típusú kiállítás iránt érdeklődnek.

18. táblázat Kiállítások típusainak választási átlaga település típus szerinti bontásban

melyik településen lakik	átlag	fő	szórás
Székesfehérvár	2,84	217	1,39
Budapest	2,96	102	1,44
más település	2,80	270	1,41
összesen	2,85	589	1,40

A preferencia-sorrendben sem mutatkozik nagyobb eltérés. Lakóhelytől függetlenül minden település típusban hasonló sorrendben érdeklődnek a különböző jellegű kiállítások iránt. (19.táblázat) A székesfehérvári válaszadókat a történeti tárlatok után a képzőművészeti, a természettudományos és a régészeti kiállítások hasonló mértékben érdeklik. Egyöntetűen, minden településtípusban a műszaki kiállítások iránt mutatkozott a legcsekélyebb érdeklődés.

19. táblázat Kiállítások típusainak megoszlása település típus szerinti bontásban az összes választás százalékában (%)

milyen jellegű kiállítások érdekelnék	melyik településen lakik			összesen
	Székesfehérvár	Budapest	más település	
történeti	9,4	4,5	12,5	26,4
képzőművészeti	7,1	4,4	8,4	19,9
természettudományos	6,7	2,7	8,4	17,8
régészeti	6,9	2,7	7,5	17,1
néprajzi	4,9	2,6	5,8	13,4
műszaki	1,8	1,0	2,6	5,4
összesen	36,8	18	45,2	100

A különböző kísérő programok iránti érdeklődés számában megfigyelhető egyfajta sorrend. Ugyan nincsenek nagy különbségek, de a fehérváriak mennének el a legtöbb fajta programra, őket követik a budapestiek majd a más településeken lakók. (19. táblázat) Ezt azt jelenti, hogy a helyi lakosokat többféle programmal is be lehetne csábítani egy-egy kiállítótérbe.

20. táblázat A kiállítási programok választási átlaga település típus szerinti bontásban

melyik településen lakik	átlag	fő	szórás
Székesfehérvár	2,96	217	1,42
Budapest	2,67	102	1,46
más település	2,39	270	1,41
összesen	2,65	589	1,45

A preferencia-sorrend első két helyezettje minden település típusban megegyezik, míg a többi esemény tekintetében változnak a sorrendek. Lakóhelytől függetlenül a tárlatvezetések, és a vezetett városi séták iránt mutatkozik a legnagyobb érdeklődés. (21.táblázat)

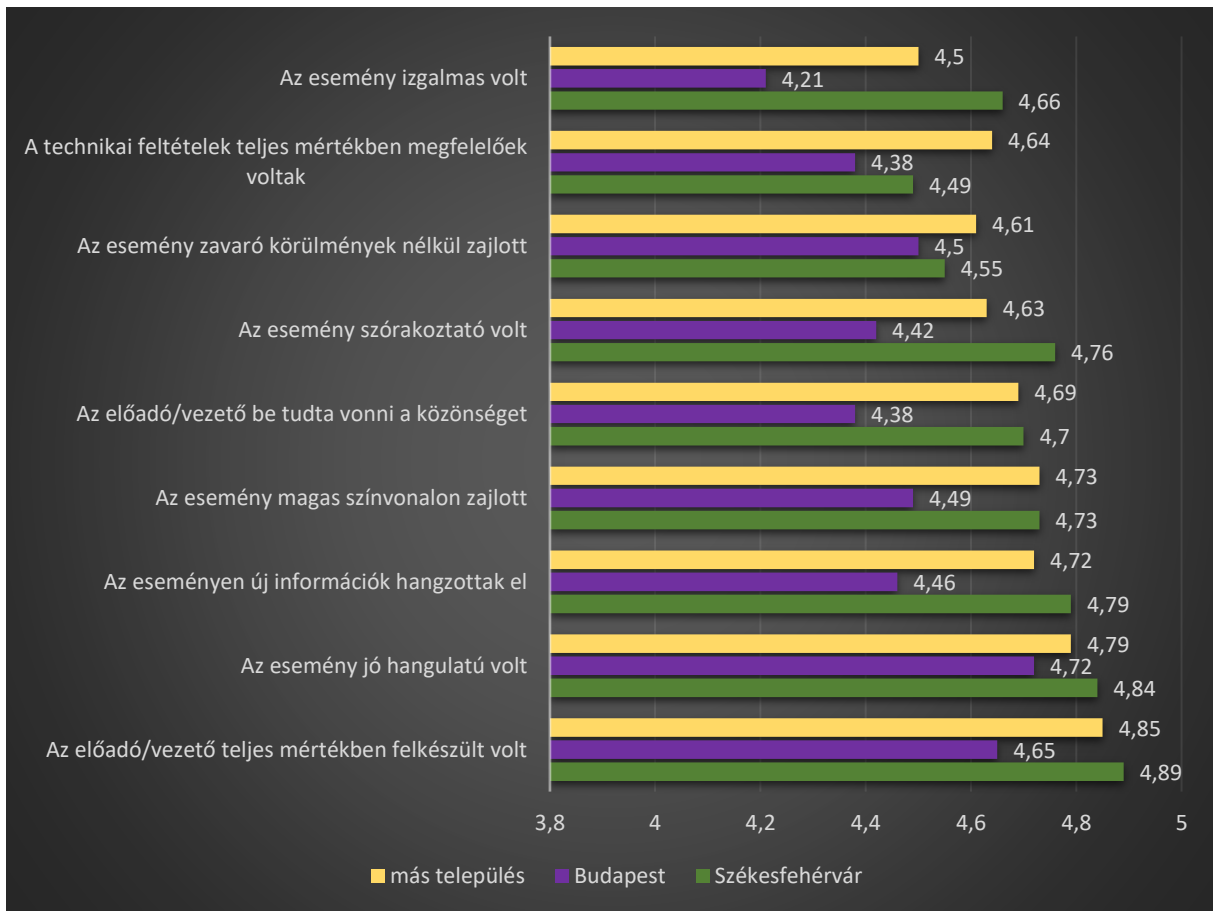
21. táblázat A kiállítási programok megoszlása település típus szerint az összes választás százalékában

milyen programok érdekelnék	melyik településen lakik			összesen
	Székesfehérvár	Budapest	más település	
tárlatvezetések (kurátori, ismert ember által tartott)	9,7	5,2	12,2	27,1
vezetett városi séták	7,4	4,0	7,8	19,2
koncertek	5,8	2,3	4,9	13,0
filmvetítések	5,1	2,0	5,6	12,7
előadások, kerekasztal-beszélgetések	4,4	2,0	3,6	9,9
játékos programok (pl. nyomozójáték, vetélkedő, kvíz)	4,4	1,0	4,0	9,3
alkotó foglalkozások	4,5	1,0	3,3	8,8
összesen	41,2	17,4	41,3	100

A budapestieket és a más településen lakókat legkevésbé az alkotó foglalkozások vonzzák, míg a helyi lakosok az előadások, kerekasztal-beszélgetések iránt érdeklődnek legkevésbé. A székesfehérváriak a koncertek és filmvetítések után, szinte egyforma mértékben vennének részt alkotó foglalkozásokon, játékos programokon, s előadásokon, kerekasztal-beszélgetéseken.

A programok különböző szempontok szerinti értékelésekor, bár kicsik az eltérések, de megfigyelhető egyfajta tendencia. (12.ábra)

12. ábra Programjellemzők értékelése település típus szerint

Szembetűnő, hogy majdnem minden jellemzőt a helyi válaszadók értékelték a legmagasabbra, míg a fővárosiak minden tekintetben a legkritikusabbnak bizonyultak. Egyetlen kivétel akad, a technikai feltételekkel a más településeken élők voltak a legelégedettebbek. A többi esetben a más településeken élők átlagpontszámai köztes értéket foglalnak el.

Az átlagpontszámok alapján az első két helyre bármely település lakói számára az előadó/vezető felkészültsége és az esemény hangulata került. Nagyon kicsik az átlagpontszámok közti különbségek, talán ez magyarázhatja, hogy a többi jellemző értékelésében nincs egyetértés a különböző települések lakói között.

A szempontok közül kiemeljük a technikai felkészültséget, mely a fehérváriaknál a legkisebb átlagpontszámot érte el, s a budapestiekénél is az utolsó előtti - ha sorrendet képezzünk az átlagpontszámok alapján. Feltűnő, hogy a más településeken élők és a budapestiek is legkevésbé azzal voltak elégedettek, hogy mennyire volt izgalmas az esemény. A budapestiek átlagpontszáma 4,2 - ami a többi jellemző átlagához képest kirívóan alacsony.

A tárlatvezetések közönségének jellemzői

A kérdőívet kitöltők közül legtöbben, összesen 385 fő, tárlatvezetésekben vett részt. (22. táblázat) Statisztikailag ez már egy olyan sokaság, melynek érdemes megvizsgálni a jellemzőit.

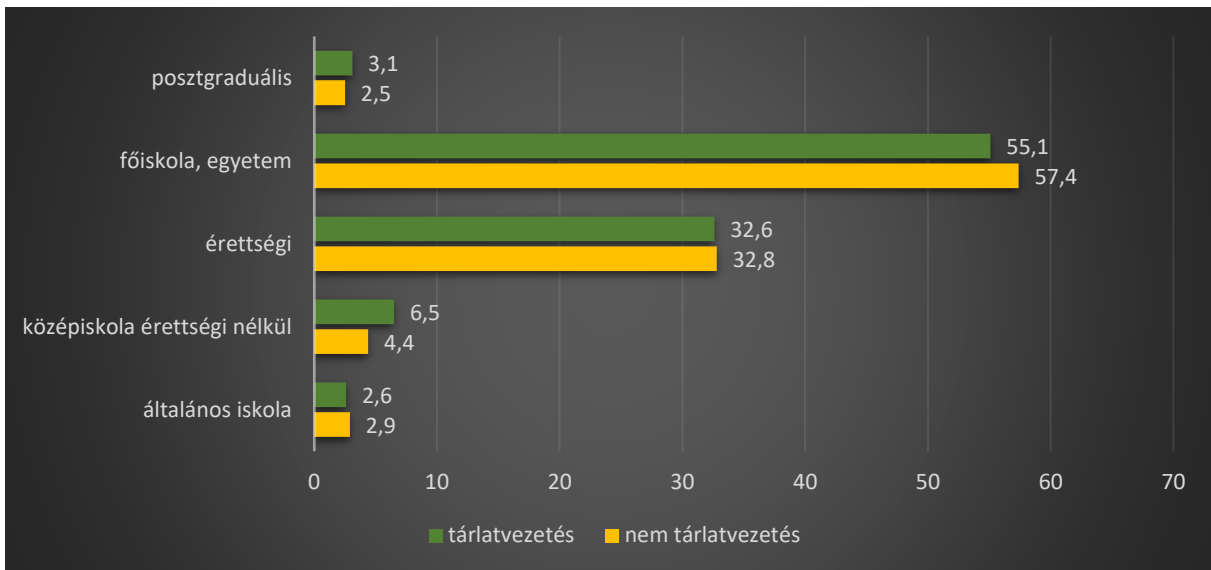
22. táblázat A válaszadók programtípus szerinti megoszlása

	fő	%
tárlatvezetés	385	65,4
tudományos ismeretterjesztő előadás	55	9,3
kézműves alkotó foglalkozás	35	5,9
élő történelmi program (korhű ruhába öltözött korhű karakter a szerepén keresztül mutatja be az adott helyszínt)	26	4,4
koncert	26	4,4
felfedező/nyomozó játék (információk gyűjtése, keresése, rejtvények fejtése az adott helyszínen/kiállítás)	25	4,2
gyógynövénygyűjtő túra	11	1,9
könyvbemutató	7	1,2
egész- vagy többnapos fesztiválok (pl. Floralia Gorsiumban)	6	1,0
múzeumpedagógiai foglalkozás	8	1,3
gyerekfoglalkozás	3	0,5
óriás társasjáték	1	0,2
városi séta	1	0,2
összesen	589	100

Ebben a fejezetben a tárlatvezetésen résztvevő válaszadókkal foglalkozunk, mégpedig úgy, hogy a kérdőívet kitöltőket két csoportra bontottuk. Az egyik csoportot azok képezik, akik tárlatvezetésen jelentek meg, a másikat pedig, akik bármilyen más eseményen vettek részt.

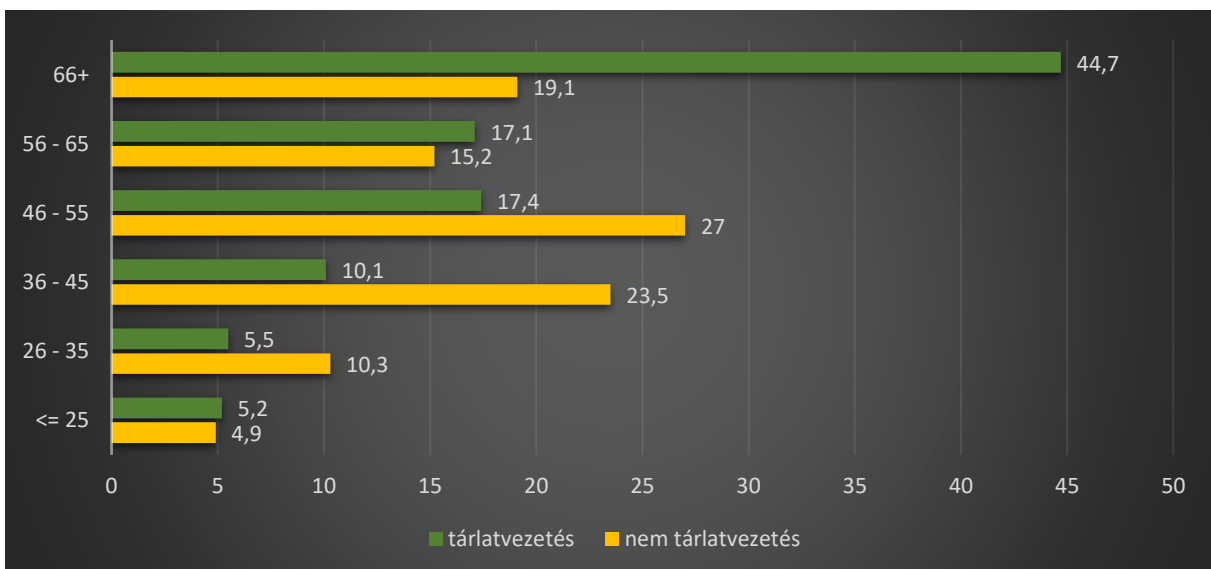
Iskolai végzettség tekintetében nincs lényegi különbség a tárlatvezetésen résztvevők és a más esemény látogatói között, megközelítőleg egyforma arányban vettek részt az eseményeken. (13.ábra)

13. ábra A programokon résztvevők megoszlása képzettség szerint (%)

A korcsoportos megoszlás szerint viszont nagy az eltérés a tárlatvezetésen, illetve más eseményen részt vevők között. (14.ábra) A válaszadók közül a 66 évnél idősebbek kiugróan magas arányban választották a tárlatvezetést, míg a fiatalabb korosztály - elsősorban a 35 év alattiak - kevésbé járnak tárlatvezetésekre.

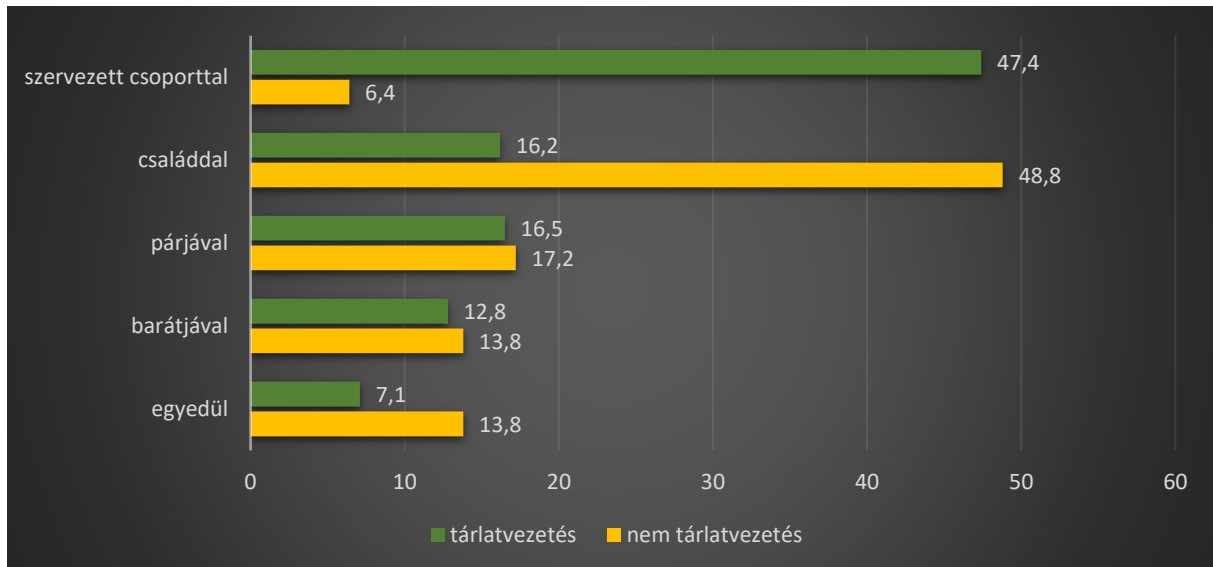
14. ábra A programokon résztvevők megoszlása korcsoportok szerint (%)

Szembevetendő a különbség abban is, hogy miképpen vesznek részt az eseményeken. A tárlatvezetéseken a kérdőívet kitöltők közel fele (47%) szervezett csoport tagjaként vett részt. (15.ábra) Ezzel szemben más eseményekre jellemzően a családjukkal mentek el a válaszadók.

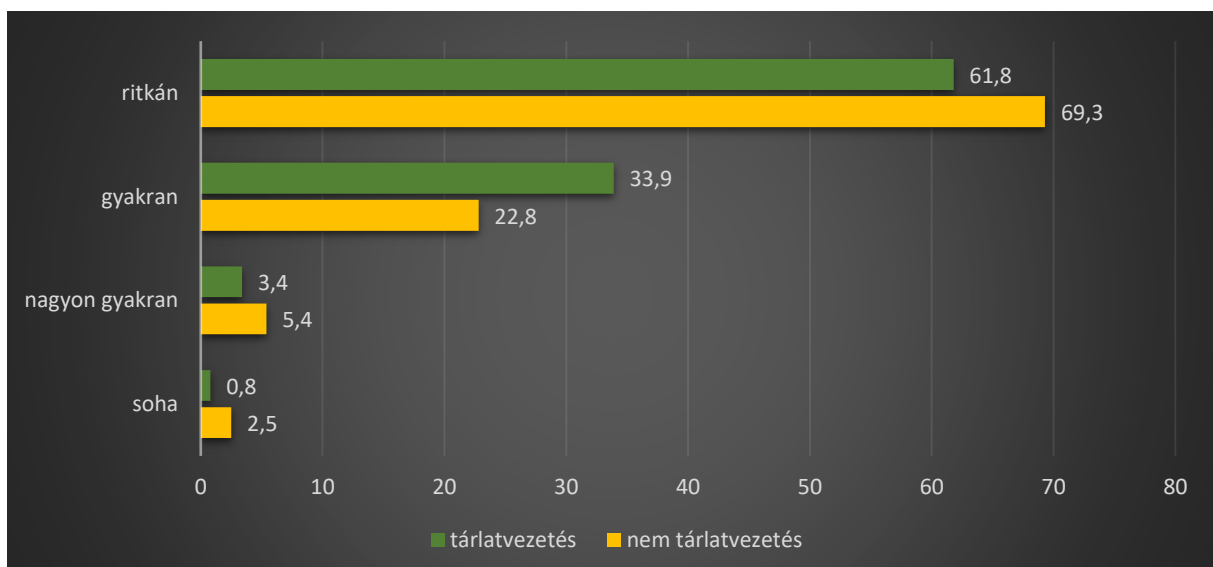
(49%) Egyedül nem szívesen mennek programokra az emberek, a tárlatvezetésen részt vevők 7 százaléka, más események válaszadói közül pedig 14% jelent meg egyedül a programon.

15. ábra A programokon résztvevők megoszlása a szervezés módja szerint (%)

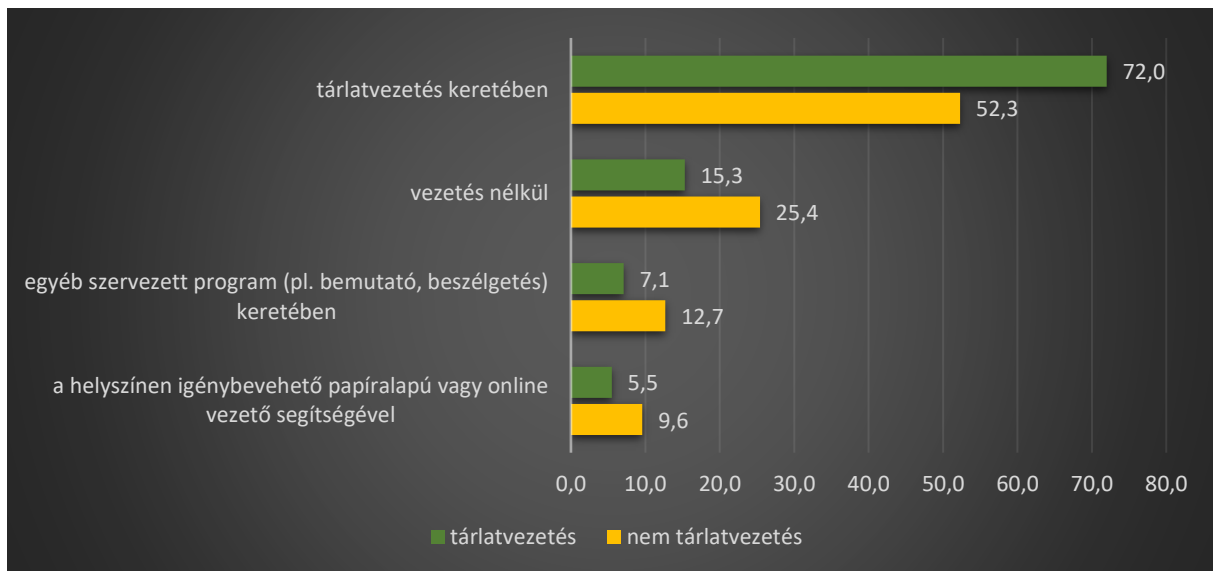
Nem fedezhető fel tendencia, hogy a két csoport milyen gyakran megy el kiállítóhely által szervezett programokra. (16.ábra)

16. ábra A szervezett programokon résztvevők megoszlása (%)

Szembeötlő azonban, hogy akik tárlatvezetésre érkeztek nagyobb arányban válaszolták, hogy gyakran mennek el kiállítóhely által szervezett programokra, és kisebb százalékban, hogy csak ritkán látogatnak szervezett programokat. Viszont mindkét csoportban magas azoknak az aránya, 60% fölötti, akik csak ritkán élnek a kiállítóhelyek kínálta kiegészítő eseményekkel.

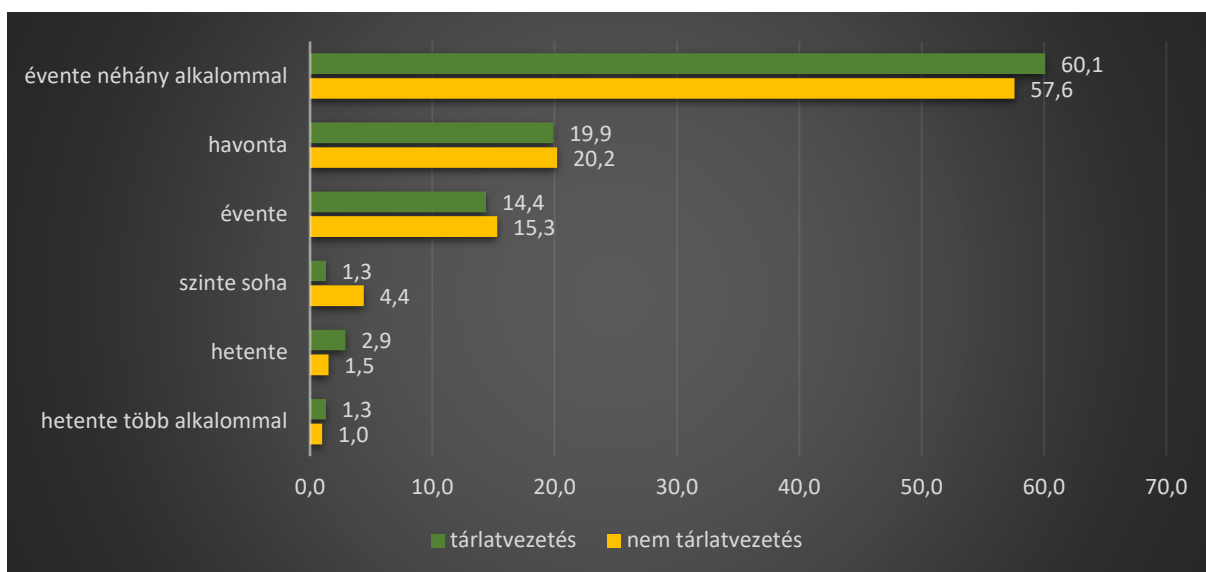
17. ábra Általában hogyan tekinti meg legszívesebben a kiállításokat (%)

Annak a megoszlása a két vizsgált csoport között, hogy miképpen tekintik meg legszívesebben a kiállításokat, azt sugallja, hogy akik tárlatvezetésen voltak, máskor is járnak tárlatvezetésre, hiszen 72 százalékuk ily módon tekinti meg leginkább a kiállításokat. (17.ábra) Azok a válaszadók pedig, akiket nem tárlatvezetésen kérdeztek meg, magasabb arányban válaszolták, hogy legszívesebben vezetés nélkül nézik meg a kiállításokat.

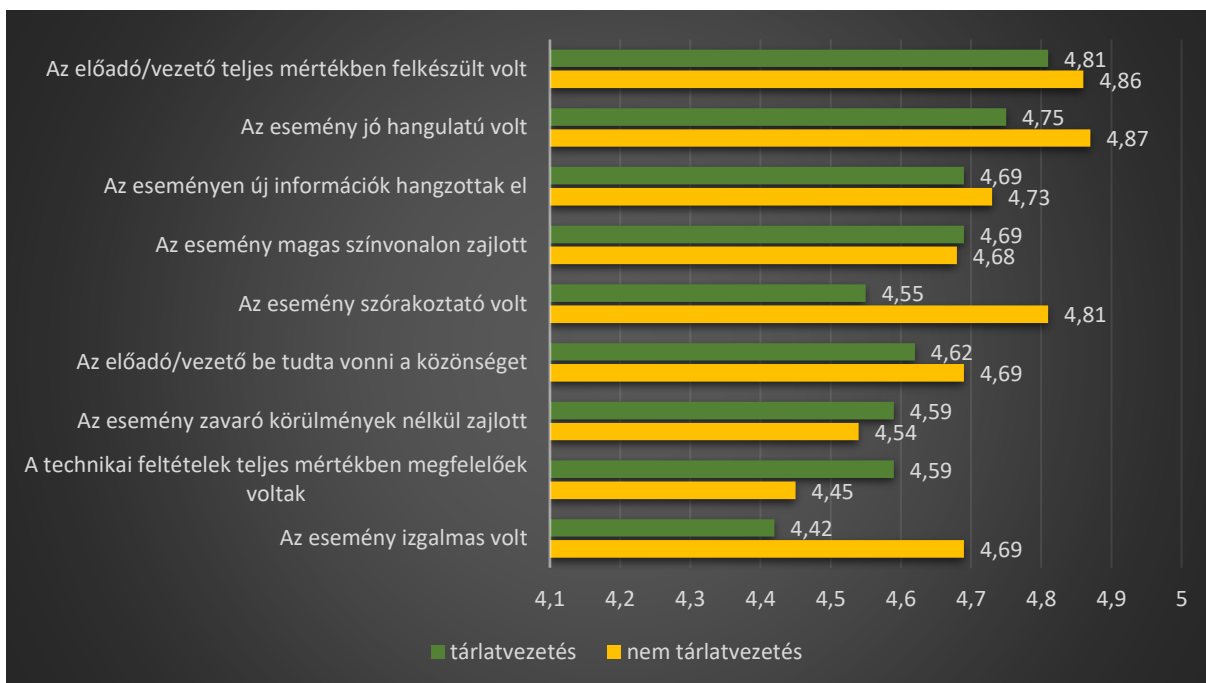
A tárlatvezetésen és a más programon résztvevők között abban nem mutatkozik lényegi különbség, hogy milyen gyakran járnak múzeumba, kiállításra. (18.ábra) Mindkét csoportban közel 60% állította, hogy évente csupán néhány alkalommal látogatnak el múzeumba, kiállításra.

18. ábra Általában milyen gyakran járnak múzeumba, kiállításra (%)

Az átlagok között ugyan kicsik a különbségek, de tendenciózusan eltérően ítélték meg a programok minőségét azok, akiket tárlatvezetésen kérdeztek meg, s azok, akiket más eseményen. (19.ábra)

19. ábra Programjellemezők értékelése

A tárlatvezetésen résztvevők az esemény legtöbb jellemzőjét tekintve alacsonyabb átlagpontszámot adtak, mint a más programon résztvevők – kivételt, a technikai feltételek és

a zavaró körülmények megítélése jelent, míg az esemény színvonalát illetően szinte egyeznek a vélemények.

Ha a programok jellemzőit mindkét csoportban sorrendbe állítjuk, akkor láthatjuk, hogy abban megegyezik - bár nem egyforma sorrendben - a két csoport véleménye, hogy az első két helyre az előadó/vezető felkészültsége és az esemény jó hangulata került. A többi jellemző tekintetében azonban meglehetősen különböző a sorrend. A tárlatvezetésre látogató válaszadók legkevesebbre a program izgalmasságát (4,4) és szórakoztató mivoltát (4,6) értékelték. A más eseményen résztvevők ezzel szemben a technikai feltételek megfelelőségét (4,4) és a zavaró körülmények fellépését (4,5) sorolták az utolsó két helyre.